

Plača vsak četrtlet in velja s poštnino vred ali v Mariboru s poštnim na dom za celo leto 52 din., pol leta 16 din., četrt leta 8 din. Irava Jugoslavije 56 din. Naročnina se pošlje na upravnitvo "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Koroška cesta 5. List se dopušča do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Telefon Interurban št. 115.

Posamezna številka stane 150 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopis se ne vrača. Upravnitvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštnine prosic. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana št. 10.605. Telefon Interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

18 številka.

MARIBOR, dne 27. marca 1924

58 letnik.

Nerednosti in krivice v vojski.

Pri parlamentarni razpravi o proračunu za vojno ministrstvo je nastopil v imenu Jugoslovanskega kluba poslanec Andrej Bedjanič, ki je najprvo ugotovil, da našajo izdatki za vojsko nad 20 odstotkov celokupnih državnih izdatkov. Letošnji proračun vojnega ministrstva iznaša 1 milijardo 945 milijonov dinarjev, kar predstavlja v predvojnem denarju svoto od 100 milijonov dinarjev. — Potem govornik takole obravnava nezdrave in krivične razmere v vojski:

Krivično postopanje z rekruti.

Jako nezgodno in neprimerno je urejen čas za pozivanje rekrutov na odsluženje kadrovskega roka. Kljub vsem kritikam, katere so nešteto padle od naše strani, se še vedno pozivajo rekruti na odsluženje kadrovskega roka v času, ki je najmanj primeren. Kličejo se po simi, v najhujšem mrazu in se še vedno prevažajo kakor živina, nagneten v živinskih, nezakurjenih vozovih. Fant gre od doma čil in zdrav, toda že v prvih urah svojega vojaškega življenja si, marsikateri nakopje bolezen, ki jo potem čuti in ki ga muči skozi celo njegovo življenje.

Vse kritike pa je tudi vredna nesorazmerna razdelitev na pojedine polke. Rekruti se uvrščajo v posamezne polke, toda ko pridejo tja, ti polki na žalost nimajo ne obleke in tudi ne mesta, kamor bi jih spravili, in tako se zgodijo, da so vojaki naravnost natrpani v posameznih sobah in morajo po trije in štirje ležati v eni postelji, seveda brez potrebne odeje in pokrivala. Posledica vsega tega je, da se fantje prehladijo, si nakopjejo bolezni, da hirajo in se na žalost čestokrat pripetijo tudi smrtni slučaj. Tako propadajo mladi ljudje, cvet našega naroda, vsled nepremišljenega in škandaloznega ravnanja z našimi fanti s strani vojaške uprave.

Tukaj bi omenil še tudi to, kar se dogaja posebno sedaj, ko prihajajo rekruti na dosluženje kadrovskega roka, da se morajo po več tednov vežbati v svoji civilni obleki, ne da bi za to dobili kako odškodnino. Če nimajo dovolj obleke, zakaj jih potem kličejo?

K temu pa še slabo ravnanje! Mi smo že večkrat povdarjali, da se z rekruti ne sme tako slabo postopati, kakor se tu na žalost dogaja z našimi fanti. Vsi ljudje niso enako nadarjeni in enako razumni. S temi ubogimi reveži se pa postopa skrajno slabo in se jih šikanira na vse mogoče načine. Kaznuje se jih in se jim preklinja »švabsko mater« samo radi tega, ker so Slovenci ali prečani sploh. Često padajo tako ostudne psovke, da se jih

sramujem tu navajati. Padajo psovke ne samo s strani podoficirjev, ampak kakor čujemo, tudi s strani višjih oficirjev. To se je v naši vojski tako ukoreninilo, postalo je to neka vsakdanja stvar, kakor da bi bilo to predpisano v vojaških predpisih. Na ta način se vojakom ne vceplja ljubezen do domovine.

Kar se tiče vojaških dopustov, vlada pri mnogih vojaških oblasteh velika pristranost in nepravilnost, čeprav sedanji vojni zakon predpisuje, da imajo vsi vojaki, posebno pa kmetski sinovi, pravico do žetvenih dopustov, oziroma do dopustov za poljska dela, in moramo mi poslanci večkrat posegati vmes, da pridejo vojaki do svojih pravic, katere jim jamči novi vojni zakon.

Kakor v vsaki armadi, tako imajo tudi pri nas oficirji pravico do poslužitelja, ali kakor pravite vi Srbi: posilnega.

Največji škandal je pa to, da se vojaki uporabljajo za navadna domača dela, da nosijo nabasane košare s trge, čeprav je sedanji vojni minister izdal strogo naredbo, da se vojaki za taka dela ne smejo uporabljati. Sam sem imel priliko videti, da so morali vojaki nositi celo otroke oficirjev.

Često smo že povdarjali in zahtevali, da bi vojaki odslužili svoj kadrovski rok v svoji ožji domovini. Toda vse te naše želje in zahteve so bile večno samo bob ob steno. Naše fante še vedno pošiljajo v južne kraje Srbije in v Macedonijo, kjer ne morejo prenašati podnebja, kjer so izročeni vsem prirodnim nepravilnostim in nezgodam in kjer si nakopjejo vsakovrstne bolezni, pred vsem malarijo. Našim fantom je v slučaju smrti ali kake druge nesreče, ki se pripeti doma, popolnoma nemogoče, da bi prišli domov, ker so prevozni stroški tako veliki, da jih naši fantje, k večini niso premožni, nikakor ne morejo zmagati.

Tudi kar se tiče dušebrižništva, se godijo našemu vojaštvu velike krivice. Vidimo, da v mnogih in velikih garnizijah ni nobenega katoliškega duhovnika in naši fantje so v slučaju bolezni ali celo v slučaju smrti brez duhovne tolažbe in pomoči. 2500 vojakov nima nobenega duhovnika. Zakaj se Slovenci razdeljujejo po raznih polkih? Zakaj ne služijo skupno, kakor je bilo to v Avstriji?

Velika krivica se godi tudi vojakom, ki brez lastne krivde izgubijo ali so jim pokradeni kaki erarični predmeti. Neki Vörös Vendl iz občine Kot v Prekmurju je dobil dne 20. 2. t. l. potom občinskega urada obvestilo, da ima za svojega sina, ki služi v Krivi Palanki, plačati 1974 dinarjev za en kožni pas, en nahrbtnik in nož z

nožnico, katere stvari so mu bile ukradene brez njegove krivde.

Te stvari torej veljajo skoraj toliko, kakor ena krava. Bajе postojе neki vojni predpisi, da mora vsak vojak plačati za upropaščene ali izgubljene stvari desetkratno vrednost. Tako mora n. pr. vojak, če izgubi 1 patrono, plačati zanjo 5 dinarjev. Oče bi moral po takem računu prodati polovico svojega bornega premoženja, da plača omenjeno svoto.

Vojakom pa kradejo civilno obleko, ker v kasarnah ni varne shrambe. Vojaku so bile ukradene vojaške reči brez njegove krivde in mora plačati škodo in sicer še celo desetkratno. Za civilno obleko, ki mu je bila ukradena po krivdi komandanta, pa ne dobi nobene odškodnine.

Kar se tiče oprostive vojnih obveznikov od vojaške službe, je ta istotako pod vsako kritiko. Vojni obvezniki, katerim so po zakonu dane vse mogočnosti, da bi mogli in morali biti oproščeni službe v vojski kot edini hranilci, se kljub vsem utemeljenim prošnjam pozivljajo na odsluženje roka. Tako postopanje od strani vojaške oblasti vzbuja v narodu ogorčenost, posebno še v obmejnih krajih naše države.

Šikaniranje občinske oblasti.

Vojni zakon predpisuje n. pr., da mora občinski predstojnik in polovica občinskih odbornikov spremljati rekrute k naboru. Iz mojega kraja mi je znan slučaj, kjer je bil v celi občini en sam rekrut in tega rekruta je moralo spremljati k naboru 5 odbornikov. Mogoče je to dobro za kraje v Macedoniji, toda mi Slovenci smo kulturni narod. Pri nas je bila prej navada, da je spremljal rekrute, ki so šli na nabor, samo občinski predstojnik. Pri nas ljudje dobro vedo, da morajo zadostiti svoji državljanski dolžnosti in se ji tudi radi odzovejo. Med Slovenci ni niti enega odstotka, ki se ne bi odzvali, kadar jih država zove. Po nepotrebnem se torej šikanirajo občinski predstojniki, oškodovane so pa tudi občine, ki morajo plačati prevozne stroške.

Uničevanje vojnega materiala.

Minulo je že polnih pet let, odkar so prenehali grometi topovi, a v tem dolgem času se še nihče ni spomnil, da bi uvedel akcijo za zbiranje vojnega materiala, ki še danes propada po gorah in dolinah južne Srbije. Zelezo ima danes precejšno vrednost, še dražja pa je pločevina in bodeča žica, in tega materiala leži navzdolž cele južne meje kar na stotine vagonov in država nima

Vinarska in sadjarska šola v Mariboru

v 52. šolskem letu 1923-24.

(Konec).

36. Za vsakih 14 dni se operejo učencem na stroške zavoda: 2 srajci, 1 spalna srajca, 2 spodnjih hlač, 2 para nogavic, 4 žepni robci in 2 predpasnika. Pranje večje množine perila mora učenec posebej plačati.

37. Vstaja se poleti ob pol 6. uri, pozimi ob 6. uri, k počitku se pa hodi ob 21. uri poleti in pozimi. Učenec, ki vrši službo v hlevu, mora vstajati pred 4. uro, dovoljeno mu je pa, hoditi zvečer eno uro prej k počitku. Točno ob 21. uri morajo biti vsi učenci v postelji, se morajo ugasniti vse žarnice v učnih prostorih in spalnicah ter zakleniti hišna vrata. Po dnevi bivati v spalnicah je prepovedano. Zjutraj je učencem dovoljeno vstajati radi učenja ranje, vendar ne pred 4. uro, kar se mora vršiti povsem mirno.

38. Hrano dobivajo učenci iz kuhinje zavoda. K jedi pozove učence šolski zvonec. Učenci jedo skupno pod nadzorstvom; kdor brez tehtnega vzroka zakasni, ne dobi hrane naknadno.

39. Učencem je strogo prepovedano, preostala jim jedila in kruh prodajati ali celo zametavati.

40. Prestopki teh pravil se kaznujejo po njih važnosti in velikosti z opominom, ukorom ali kaznijo, in sicer se jim prepove prosti izhod ob nedeljah in praznikih, ali pa se jih kaznuje s hišnim zaporom, kazenskimi nalogami ali z izključitvijo ob istočasnem obvestilu staršev, odnosno njihovih namestnikov.

41. Kazni se zapisujejo v kazensko knjigo in upoštevajo pri oceni vedenja. Učenec, ki je kaj ukrad ali poneveril, se brezpogojno takoj izključi. Tudi nepopoljšljivi lenuhi se izločijo iz zavoda. Izključeni in samovoljno iz zavoda izstopivši učenci izgube pravico do spričevala; plačana oskrbnina in šolnina se jim ne vrne.

Učni načrt.

Tekoče število	Učni predmet	Učn. ur na teden in leto						Skupaj punkt v obeh letnikih
		I. letnik		II. letnik		na leto	na leto	
		1. sem.	2. sem.	1. sem.	2. sem.			
1.	Verouk*)	1	1	40	1	1	40	80
2.	Slovenščina	3	3	120	2	2	80	200
3.	Srbohrvaščina	1	1	40	1	1	40	80
4.	Računstvo	3	3	120	2	2	80	200
5.	Geometrija, zemljemerstvo in risanje	3	3	120	2	2	80	200
6.	Fizika in meteorologija	2	1	60	—	—	—	60
7.	Kmetijski prirodopis	3	3	120	—	—	—	120
8.	Kemija z agrikulturno kemijo	3	3	120	—	—	—	120
9.	Vinarstvo	—	—	—	3	3	120	120
10.	Kletarstvo	—	—	—	3	3	120	120
11.	Vinska kemija z vajami	—	—	—	2	—	40	40
12.	Sadjarstvo	3	3	120	2	1	60	180
13.	Uporaba sadja	—	—	—	1	1	40	40
14.	Vrtinarstvo	—	—	—	1	1	40	40
15.	Poljedelstvo in travništvo	3	2	100	2	2	80	180
16.	Zivinoreja in mlekarstvo	—	—	—	3	3	120	120
17.	Živinozdravstvo	—	—	—	1	—	20	20
18.	Gozdarstvo	—	—	—	1	—	20	20
19.	Čebelarstvo	—	—	—	1	2	60	60
20.	Kmetijsko gospodarstvo	—	—	—	1	1	40	40
21.	Kmetijsko kupčijstvo	—	—	—	1	—	20	20
22.	Kmetijsko knjigovodstvo	—	—	—	1	—	20	20
23.	Kmetijsko združništvo	—	—	—	1	—	20	20
24.	Kmetijsko pravo	—	—	—	1	—	20	20
25.	Zdravstvo*)	1	—	20	1	—	20	40
26.	Rokotvorstvo	—	—	—	2	—	40	40
27.	Telovadba*)	1	1	40	1	1	40	80
28.	Splošno obrazovanje in konverzatorij*)	1	1	40	1	1	40	80
29.	Petje*)	1	1	40	1	1	40	80
Skupaj:		29	26	1100	37	30	1340	2440

*) Oba letnika skupno.

Počitnice.

Počitnice trajajo (imenovani dnevi so všteti):

1. božične počitnice od 23. decembra do	
2. januarja	11 dni
3. velikonočne počitnice od srede pred do torke po veliki noči	7 dni
4. binkoštni počitnice od sobote pred binkošti do torke po binkošti	4 dni
4. jesenske počitnice od konca šolskega leta (1. avgusta) do 15. septembra (v dveh skupinah)	46 dni
skupaj	68 dni.

Prva polovica učencev ostane prvih 23 dni v zavodu, odnosno na jesenskih počitnicah, druga zadnjih 23 dni. Tekom jesenskih počitnic obavlja učenci na zavodu vsa potrebna praktična dela. Gojenci, ki so odločeni za redno tedensko službo v kleti, vrtu, hlevu itd., ne morejo tisti teden na počitnice. Praktikanti imajo božične in velikonočne počitnice, dočim nimajo binkoštnih počitnic, v dobi jesenskih počitnic pa imajo samo 7 dni dopusta.

Učni tečaj.

Na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se vrše tekom leta za kmetijske zanimance razni večdnevni učni tečaji, ki se uradno razglašajo v časopisju, tako zlasti: vinarski tečaj, kletarski tečaj, sadjarski tečaj, tečaj za konserviranje sadja in povrtine, tečaj za travništvo, uporabo gnojil itd. V zadnjih letih se niso mogli redno vršiti. Tudi udeležba ni bila zadovoljiva, ker primanjkuje sredstev in je življenje za udeležence v mestu predrago. Temu se bo skušalo odpomoči s podporami in prispevki iz javnih sredstev.

V Mariboru, o božiču 1923.

Ravnatelj:

Andrej Zmavc.